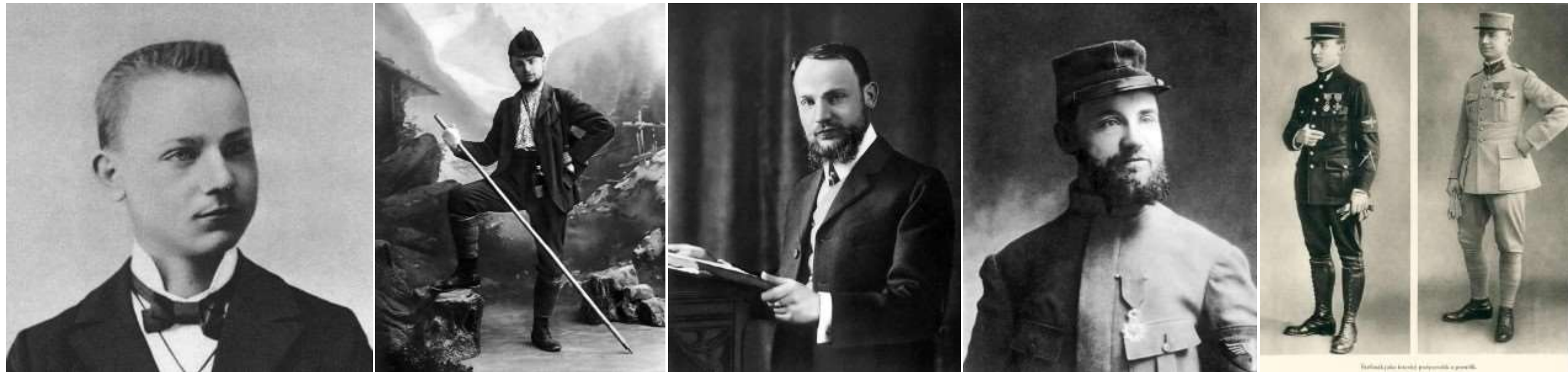

generál PhDr. Milan Rastislav Štefánik

astronóm, politik, generál francúzskej armády, zakladateľ československého štátu, prvý československý minister vojny, najväčší Slovák (ankety RTVS 2019)

*** 21. 07. 1880 Košariská, Rakúsko-Uhorsko**

† 04. 05. 1919 Ivanka pri Dunaji – Vajnory, Československo

motto: Veriť, milovať, pracovať ...

Inšpirácie z citátov Milana Rastislava Štefánika

„Ja sa prebijem, lebo sa prebit' chcem.“

„Žil som krásny život. Prežíval som večnosť v sekundách.“

„Ocitol som sa v živote. Videl som tie obrovské vlny, tie nemilosrdné vlny, i bolo mi jasno, že vzdor všetkej sebadôvere, vzdor nádeje a povzbudzovania priateľov, vzdor nadšenia môjho a relatívneho šťastia, výhl'ady do budúcnosti sú veľmi nejasné. Zbývala mi.... a poctivá práca. I pustil som sa pokojným srdcom v boj. Pokojným, lebo d'alším vývinom uvedomil som si, že účelnosť života nie je v sláve svetskej, ale v zdokonaľovaní nášho duševného človeka.“

„Kto si myslí, že mu slobodu druhí vybojujú, ten jej nie je hodný.“

„Zvíťazíme, ak budeme my Česi a Slováci, vždycky po boku. Keď sa podarí niekomu nás rozdvojiť, potom bude s nami zle. V jednote je sila. Prvou zásadou nášho boja je jednota a svornosť. To si, bratia, pamätajte.“

„Účelne a logicky žije len ten, kto využíva každý okamih na prehĺbenie intelektu. Čím bystrejší je náš um, čím väčšie je množstvo v nás spracovaných vedomostí, tým hlbšia je súdnosť človeka, tým jasnejší a vrúcnejší jeho pomer k vonkajšiemu svetu.“

„Som Slovak telom i dušou – neznám lásky polovičatej.“

„Nič mi nebolo nemožné, lebo som chcel.“

„Konám horlivo svoju povinnosť na fronte, aby som robil česť slovenskému národu a dokázal úprimnú lásku k Francúzsku.“

„Nech každý z nás je dnes lepší, ako bol včera a vlasť naša bude veľká a slávna.“

„Pravde veriť, pravdu žiť a pravdu brániť.“

„Život na mňa musí čakať, a nie živorenie.“

„Budúcnosť moja je buď skvelá, buď nijaká.“

„Veriť, milovať, pracovať.“

Životopis

Detstvo a štúdiá:

- Milan Rastislav Štefánik sa narodil 21.7.1880 v Košariskách v rodine evanjelického farára Pavla Štefánika a jeho manželky Albertíny. Jeho otec Pavol bol skalopevný národnik, a tak vychovával aj svoje deti.
- Tri triedy košarišskej ľudovej školy boli základom pre prípravu na strednú školu v Šamoríne, kam odišiel ako deväťročný.
- Po štúdiách na evanjelickom lýceu v Bratislave (1890), študoval v Šoproni (1893) a gymnaziálne štúdiá ukončil maturitou s vyznamenaním v roku 1898 na gymnáziu v Szarvasi.

Pôsobenie v Prahe:

- V roku 1898 odišiel M. R. Štefánik do Prahy, kde najprv študoval stavebné inžinierstvo na technike a v rokoch 1900 - 1904 astronómiu na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity.
- V roku 1904 obhájil dizertačnú prácu nazvanú *Nové hviezdy z doby predtychonovej a Nová Cassiopea*. Prácu obhájil, urobil predpísané skúšky a 12. októbra 1904 promoval za doktora filozofie.
- V Prahe nadviazal M. R. Štefánik kontakty so slovenskou študujúcou mládežou, ktorá sa grupovala v spolku Detvan, ktorému istý čas aj predsedal.

- V časopise Čas vychádzala Štefánikova rubrika, ktorá mala vzbudzovať záujem českej verejnosti o Slovensko.
- M. R. Štefánik sa stretával s predstaviteľmi hlasistického hnutia, združenými okolo časopisu Hlas a obhajoval myšlienku česko-slovenskej jednoty.

Pôsobenie vo Francúzsku:

- V novembri 1904 odišiel M. R. Štefánik do svojej druhej vlasti do Francúzska. Štefánikovým cieľom bolo vtedy dostať sa medzi dvoch najslávnejších astronómov v Paríži ku Camillovi Flammarionovi a Julesovi Janssenovi.
- V Paríži pod vedením profesora Julesa Janssena, zakladateľa, priekopníka astrofyziky a riaditeľa observatória v Meudene, sa mu otvorili široké možnosti vedeckého bádania.
- Už v prvých rokoch publikoval 12 vedeckých prác.
- Spolu sa zúčastnili výpravy na Mont Blanc, aby pozorovali Slnko a Mars.
- V Paríži pracoval M. R. Štefánik v slávnom observatóriu Meudone.
- Zúčastnil sa ďalších pozorovaní na Mont Blancu, výpravy do Španielska, zúčastnil sa na zjazde Medzinárodnej únie pre výskum Slnka v Oxforde.
- V máji 1907 udelila Francúzska astronomická spoločnosť Štefánikovi Janssenovu cenu za početné práce uskutočnené na montblanskom observatóriu.

- **M. R. Štefánik sa stal plateným spoluriaditeľom observatória na Mont Blancu, ale spoločnosť tohto observatória sa rozhodla v roku 1908 hvezdáreň zrušiť. Jeho cieľom v nasledujúcich rokoch sa stalo založenie samostatného observatória.**
- **V roku 1910 ho vedecké ústavy Bureau des Longitudes a Bureau Central Météorologique poverili pozorovaním Halleyovej kométy na Tahiti. Tu sa Štefánikovi podarilo položiť základy tahitskej hvezdárne a založiť meteorologickú stanicu.**
- **Aj po návrate do Paríža venoval M. R. Štefánik množstvo energie na jej dobudovanie. Aj v ďalšom období veľa cestoval a získal značnú diplomatickú obratnosť i vplyvné známosti. Od roku 1912 pracoval vo francúzskej hvezdárni. V tom istom roku získal aj francúzske občianstvo.**
- **Za vedecké práce získal cenu Francúzskej astronomickej spoločnosti Wildeho cenu (1911) Francúzskej akadémie vied. Za vedecké a diplomatické úspechy bol francúzskou vládou vyznamenaný Radom rytiera Čestnej légie (1914).**
- **Bol členom Belgickej astronomickej spoločnosti, uznávaný vo vedeckých kruhoch, pozývali ho aj na univerzitu v Oxforde.**
- **Keď však v roku 1912 žiadal v Prahe o mimoriadnu profesúru, jeho žiadosti nevyhoveli.**

1. svetová vojna:

- **Prvá svetová vojna zastihla M. R. Štefánika v Maroku, kde chcel zriadiť observatórium.**

- Po návrate do Francúzska absolvoval výcvik v leteckej škole v Chartres a výcvik v stíhacej divízii v hodnosti poručíka.
- V máji 1915 bol odvelený na front. Počas bojovej činnosti upútal na seba pozornosť odvahou, chladnokrvnosťou a vynaliezavosťou.
- V septembri 1915 bol odvelený na srbský front. Napriek svojmu svetobežníctvu sa M. R. Štefánik neprestal považovať za Slováka a napriek francúzskemu občianstvu zostal srdcom Slovákom.
- Keďže sa vo Francúzsku poznal s ľuďmi z najvyšších kruhov, uviedol do nich aj T. G. Masaryka a Eduarda Beneša, s ktorými potom vo februári roku 1916 v Paríži založil Národnú radu československú, vrcholný orgán česko - slovenského zahraničného odboja. Predsedom sa stal T. G. Masaryk, podpredsedom M. R. Štefánik a tajomníkom E. Beneš.
- V pláne Národnej rady československej bolo vytvoriť československú armádu zo zajatých rakúsko - uhorských vojakov českej a slovenskej národnosti, sústredených v Rusku a v značnom počte v Taliansku. Diplomatické vyjednávania v Rusku, v Taliansku, získavanie dobrovoľníkov v USA, to všetko pripadlo na M. R. Štefánika.
- V USA u prezidenta W. Wilsona dosiahol s podporou francúzskej diplomacie súhlas s náborom a v krátkom čase získal 3000 dobrovoľníkov (1917).
- Rokovania s talianskou stranou o organizácii čs. armády sa začali vo februári 1918 a diplomatický úspech bol korunovaný podpísaním Zmluvy v apríli 1918 o konštituovaní právne a politicky samostatnej čs. armády v Taliansku. Vďaka úspešným diplomatickým

krokom československú armádu (mala už 100 000 vojakov) uznali a M. R. Štefánik si vyslúžil hodnosť generála.

- V auguste 1918 sa vydal na náročnú cestu k légiám na Sibíri.**
- V Rusku prijali M. R. Štefánika s veľkou vážnosťou. Svedčí o tom i vysoké vyznamenanie Rad Sv. Vladimíra, ktoré mu udelilo najvyššie ruské velenie.**
- V roku 1919 M. R. Štefánik dojednal ich stiahnutie a postupný odsun z Ruska.**

Posledný let:

- Koncom apríla 1919 navštívil M. R. Štefánik Taliansko, aby zabezpečil odchod našich zajatcov domov.**
- V nedeľu 4. mája 1919 sa v Galarate rozlúčil M. R. Štefánik s najvyššími predstaviteľmi Talianska.**

Štefánik nastúpil na letisku Campoformido pri Udine do lietadla typu Caproni 450 (č. 11 495), sprevádzaný dvoma talianskymi letcami, poručíkom Giottom Mancinelliom Scottim a seržantom Umbertom Merlinom, a mechanikom-rádiotelegrafistom Gabrielom Aggiustom. Pri návrate do vlasti, kde sa mal ujať funkcie ministra vojny v Československej vláde, cieľom jeho cesty bolo letisko vo Vajnorochoch pri Bratislave. Lietadlo však nepristálo, pretože keď sa už blížilo k miestu pristátia, náhle sa zrútilo neďaleko Ivanka pri Dunaji v katastrálnom území obce Most pri Bratislave. Svoj oslobodený národ ani rodnú zem už neobjal živý.

- **M. R. Štefánik spolu s dvomi talianskymi letcami a mechanikom zahynul.**
- **Tragická smrť a pohreb M. R. Štefánika 11. mája 1919 na Brezovej a Košariskách sa stali celonárodnou udalosťou.**
- **Nehoda je dodnes témou konšpirácií, avšak slovom J. Šimka (2006, S. 62):**

„...nie Štefánikova smrť je pre náš život dôležitá. Pre nás bol a je dôležitý jeho život a dielo. Nechajme preto bokom dohady, legendy a všímajme si reálny odkaz. Odkaz mnohým generáciám známeho Slováka M. R. Š.“.

Významné osobnosti v živote Milana Rastislava Štefánika

Rodičia: Pavel Štefánik a Albertína Štefániková rodená Jurenková

Krstný otec: Jozef Miloslav Hurban „Baťko“

Štefánikov hrdina a ideál: Majster Jan Hus

Učitelia - profesori: Martin Kostelný, Ján Kvačala, Ferdinand Hirschmann, Samuel

Markusovszky, T. G. Masaryk, Zenger, Flammarion, Janssen

Priatelia: Vavro Šrobár, Ján Kraicz, Hanuš Kolowrat, Dušan Makovický, Raoul Labry,

Michael Bourdon,

Predstavitelia kultúry: Pavel Blaha, Jaroslav Golla, Jarosl Vrchlický, Bohumil Kafka,

Otakar Španiel, Ludvík Strimpl, Lev Nikolajevič Tolstoj,

Obdivovatel'ky: Emília Chovanová, Claire de Jouvenel, Lída Bílá, Mária Neumanová, Louise Weissová, Giuliana Benzoniová

Politici a štátníci: Émile Chautemps, Aristid Briand, Philippe Berthelot, E. Beneš, J. Durich, generál Maurice Janin, cár Mikuláš, S. Sonnin, generál Diaz, Orlando, K. Kramář, prezident Wilson, V. Klofáč, Georges Clemenceaum, maršal Foch.

Mohyla M. R. Štefánika na Bradle

- **Základný kameň stavby položil minister zahraničia ČSR Eduard Beneš 4. mája 1924. Mohyla na Bradle. Mohyla gen. M. R. Štefánika na Bradle, ktorá tvorí jeden z vrcholov mnohostrannej architektonickej tvorby Dušana Jurkoviča, je najvýznamnejšou pamiatkou mesta Brezová pod Bradlom.**
- **Skladá sa z 2 obdĺžnikových terás (spodná má rozmery 93 x 62 m) a tumby, na ktorej sú umiestnené pamätne dosky s nápismi.**
- **Z každého rohu mohyly sa týčia 12 m vysoké obelisky.**
- **Stavba mohyly trvala od roku 1927 do roku 1928, spolu 280 pracovných dní a bol na nej použitý travertín zo Spišských Vlachov.**
- **Mohyla M. R. Štefánika bola slávnostne odovzdaná 23. septembra 1928.**
- **Stala sa miestom pravidelných pietnych spomienok pri príležitosti výročí úmrtia M. R. Štefánika, osláv vzniku ČSR, ale aj pamätným miestom, na ktoré prichádzajú ľudia uctiť si pamiatku, vzdať úctu a vďaku za vykonanú prácu tejto významnej osobnosti našich i európskych dejín.**
- **Od roku 1928 nesie mesto názov Brezová pod Bradlom.**
- **V rokoch 1988 – 1996 bola realizovaná jej komplexná rekonštrukcia.**

Pocty generálovi PhDr. Milanovi Rastislavovi Štefánikovi

- Na počesť Milana Rastislava Štefánika je pomenovaná planétka (3571) Milanštefánik, objavená v roku 1982.
- Treba pripomenúť aj to, že spolu s Vojtěchom Preissigom vytvorili prvý návrh Československej vlajky, ktorý bol prvýkrát publikovaný v roku 1915 na známkach U.S. Post a taktiež na pohľadniciach a plagátoch vyzývajúcich krajanov k naverbovaniu do ČS Armády.
- Podľa Milana Rastislava Štefánika bolo pomenovaných mnoho slovenských ulíc, námestí, inštitúcií (Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, Letisko M. R. Štefánika a pod.).

Zdroje:

ŠIMKO, Juraj. *Milan Rastislav Štefánik: -poznáme ho?.* Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2006. ISBN 8080402833.

M. R. Štefánik v myšlienkach a obrazoch. 2., upr. a dopl. vyd. Bratislava: Elán, [2011]. ISBN 9788085331578.

KŠIŇAN, Michal. *Milan Rastislav Štefánik.* [1. vydanie]. Bratislava: Lindeni, 2019. Múzeum v knihe. ISBN 9788056610145. VRÁBEL, Ferdinand. *Splnený sen: Milan Rastislav Štefánik a vznik Československa.* Vydanie prvé, 2018. Preložil Arnaud SEGRETAIN, preložil Eva HOLOMKOVÁ, preložil Lianna NOBILE, preložil Zuzana NEMČÍKOVÁ. Banská Bystrica: PRO, s.r.o, 2018. ISBN 9788089057764.

KŠIŇAN, Michal. *Milan Rastislav Štefánik.* [1. vydanie]. Bratislava: Lindeni, 2019. Múzeum v knihe. ISBN 9788056610145.

KOVÁČ, Dušan. *Milan Rastislav Štefánik a Maurice Janin: príbeh priateľstva.* Druhé doplnené a upravené vydanie. Preložil Mária KOVÁČOVÁ. Bratislava: Veda, 2020. ISBN 9788022418058.

BARTA, Peter, ed. *Milan Rastislav Štefánik / Generál - Osloboditeľ: pamätnica na výstavy Roku Milana Rastislava Štefánika.* Preložil Juraj KUBICA. Bratislava: Slovenské národné múzeum, 2020. ISBN 9788080604943.

SPOLOK rodákov M. R. Štefánika [online]. [citované 21-11-2022]. Dostupné na internete: <https://www.kosariska.sk/spolok-rodakov-m-r-stefanika.html>

BRADLO. Mohyla Milana Rastislava Štefánika na Bradle [online]. [citované 21-11-2022]. Dostupné na internete: <https://www.bradlo.sk/>

KIŇO, Martin a Václav Sulek. Mohyla Milana Rastislava Štefánika [online]. [citované 21-11-2022]. Dostupné na internete: <https://www.planetslovakia.sk/kultura/130-stefanikova-mohyla-bradlo>

MILAN Rastislav Štefánik – stručný životopis [online]. [citované 21-11-2022]. Dostupné na internete: <https://mrstefanik.sk/milan-rastislav-stefanik-strucny-zivotopis/>